

Број 3-4/2000 Тема: Глобализација

Садржај:

Глобализација

Душан И. Бијелић: Глобализација и отпори

Мирослав Пецујлић: Планетарни кентаур: два лика глобализације

Зоран Видојевић: Глобализација демократије и демократизација глобализације

Владимир Вулетић: Глобализација - процес и/или пројект

Предраг Крстић: Мисли глобално - делуј антиглобалистички?

Изабрана библиографија о глобализму и антиглобализму

Преводи

Јирген Хабермас: Европска национална држава под притиском глобализације

Жан Бодријар: Дух тероризма

Тони Џад: Сами себи највећи непријатељ

Огледи

Данило Вуковић: Да ли је Босна могућа?

Крстан Малешевић: Избори у БиХ 2000. - Болан пут ка демократији

Баштина

Михаило Илић: Начелност у политици

Сучељавања

Вера Вратуша: Тумачења глобализације и интереси друштвених актера - провера хипотезе

Миодраг Јовановић

О једној могућој примени принципа политике правног превладавања прошлости

Осврти, рецензије, прикази

Божо Стојановић, Границе тржишног фундаментализма (Џорџ Сорос, Криза глобалног капитализма)

Емил Бека, У сусрет светском друштву ризика (Улрих Бек, Ризично друштво)

Владимир Милутиновић, О неолиберализму као идеологији (Ноам Чомски, Профит изнад људи)

Владимир Марковић, Одбрана и последњи дани цивилизације (Пјер Бурдије, Сигнална светла)

Иван Миленковић, Постмодерна империја (Michael Hardt, Antonio Negri, Empire)

Борислав Ристић, Наследе изневерене љубави (Славој Жижек, Мање љубави - више мржње)

Дарко Драшковић, Психоаналитичка реполитизација марксизма (Славој Жижек, Мање љубави - више мржње)

Ђуро Шушнић, Домети Петог октобра (Биланс промена - Србија годину дана после)

Резимеи:

Душан И. Бијелић, Глобализација и отпори

Глобализација је процес који у свом ширењу обухвата динамику тензије између империјалног центра и периферије моћи. Овај текст настоји да објасни ту спољну поларизацију дискурзивном историјом "унутрашње колонизације" Европе. Хришћанска негација тела и галилејско подредивање Лебенсвелта математици, расцепали су јединство античког идентитета на тело и инструментални разум претварајући тако разум у нови владајући центар а тело у његову периферију и колонију. Тек након тог цепања старог и формирања модерног идентитета, центар се створио као центар модерне који је сад шире географски и третира планету као своју телесну периферију. У том смислу глобализација није чисто системски процес већ такође процес стварања кроз доминацију и растварања кроз отпор модерног идентитета.

Кључне речи: глобализација, пост-колонијализам, Фуко, рационалитет, телесни ужитак

Мирослав Пецујлић, Планетарни кентаур: два лика глобализације

Полазну тачку расправе представља покушај промишљања и дефинисања глобализације на комплекснији нацин. У једној својој димензији глобализација је објективан планетарни процес - технолошко-информатичке револуције, стварања глобалне економије, рађања гекултуре - који води све тешњем повезивању друштава, њиховој међузависности и

стварању светског система. Другу димензију представља форма коју глобализација задобија, односно, њен демократски или ауторитарни карактер. Крајње противречна неолиберална формула економске глобализације води убрзаном ритму глобализације, стварању чудесног економског богатства, али и све дубљој провалији између светова и малигној глобализацији сиромаштва. Рађање космополитске културе прате експлозивни конфликти етничких група и цивилизација. Но, алтернативу ауторитарној глобализацији не представља антиглобализацијски фундаментализам, културни или политички, нити изолација која је пут у гето-друштво. Адаптација локалних друштава глобалном поретку је императив епохе, међутим, демократизација глобалног поретка је оно што је од пресудног значаја.

Кључне речи: глобализација, неолиберализам, суверенитет, демократија, економија, сиромаштво

Зоран Видојевић, Демократизација глобализације и глобализација демократије

Демократија у свом процедуралном смислу јесте у успону на многим подручјима света, где су постојали "тврди" и "меки" ауторитарни режими, али из те чињенице не би се смело закључивати о нужности превласти демократије на светском плану.

Демократизација политичких режима само је једна до тенденција глобалних политичких кретања. Демократизација се не одвија по оној логици по којој се врши глобализација технологије. Технолошки раст пружа основе за демократске, за ауторитарне, и за тоталитарне режиме. Разуме се, без технолошко-економске модернизације, дугорочно гледано, није могућа ни политичка модернизација. Али, то не значи да из постојања прве нужно произилази и ова друга.

Кључне речи: демократија, глобализација, транзиција, модернизација

Владимир Вулетић, Глобализација - процес и/или пројект

У овом тексту износимо кључне аргументе две супротстављене тезе о питању значења глобализације. У првом делу текста представљамо становиште аутора који глобализацију виде као неповратан историјски процес, а у другом износимо ставове аутора који сматрају да је глобализација пројект заступника неолибералне идеологије. У

трећем делу текста читаоце упознајемо са властитим становиштем по којем је глобализација мултидимензионалан и контрадикторан процес који постоји на истом месту, и истовремено, са пропадањем режима националних држава.

Кључне речи: глобализација, процес, пројект

Предраг Крстић, Мисли глобално - делуј антиглобалистички?

Овај текст покушава да укаже на могућа одређења статуса, значаја и перспективе антиглобалистичког покрета. Проблематичан у свом самоодређењу, он се на препознатљив начин профилише тек негативно, теоријски се усмеравајући против идеологије политичко-економског неолиберализма а практички против манифестација корпоративног капитализма. Као "покрет покрета", он унутар себе тако успева да окупи досад непомирљиве покрете, сједињене тим заједничким непријатељима. И као у свим сличним случајевима, позитивна одређења и указивања на реалну друштвену алтернативу (још увек) остају на нивоу прокламација. Извесно је тек да ће се антиглобалистичка пројекција друштвених идеала артикулисати на трагу неких од његових најфреквентнијих про-слогана: глобална правда, солидарност, локална контрола, федерална интеракција, слободна размена, итд. Но- или New-глобал покрет је на убедљив начин довео у питање владајућу и, чинило се, неупитну социјалну парадигму друштва саобразног неограниченом слободном тржишту, показујући да свакако није ни неизбежна ни једина "реална" ни лишена противречности и мањкавости.

Кључне речи: друштвени покрети, глобализација, неолиберализам, корпоративизам, антиглобализам, солидарност, друштвена правда

Данило Вуковић, Да ли је Босна могућа? (Држава, идентитет и демократизација у савременој БиХ)

У овом тексту аутор анализира политичку ситуацију у БиХ након завршетка последњих ратова. По његовом мишљењу, тамошње доминантно политичко питање јесте национално питање, а највећи проблеми проистичу из тога што три националне заједнице - Бошњаци, Срби и Хрвати - имају различите погледе на кључне елементе државности: концепцију државе, њене најважније функције и институције. Сматрајући

да БиХ муче исти они проблеми који су раздирали и СФРЈ, аутор - посредством тема политичког представљања, националног питања, мултиетничности, транснационалних савеза и протектората - повлачи ту историјску паралелу и долази до закључка да решења која су се показала као неуспешна у бившој Југославији немају изгледа на успех ни у БиХ. По његовом мишењу, неопходна, али и недостајућа претпоставка сваког позитивног решења је изградња ефикасне и легитимне демократске државе коју ће њени грађани доживљавати као сопствени интерес и у којој ће се осећати безбедно управо као припадници властите нације.

Кључне речи: нација, држава, поделе, Дејтонски споразум, институције, мултиетничност, протекторат

Крстан Малешевић: Избори у бих 2000. - Болан пут ка демократији

Сажетак: У овом раду анализирани су основне социолошке и политичке карактеристике избора у БиХ 2000. године. Ови избори, одржани 11. новембра уз координацију ОЕБС-а, били су трећи после рата и четврти демократски вишепартијски избори после пада комунизма. Аутор анализира предизборни контекст ("изборну географију"), излаже резултате избора и тумачи њихово значење и значај за процес стабилизације државе Босне и Херцеговине као и демократизацију њеног друштва. Притом, истовремено пореди резултате ових и претходних општих избора одржаних у БиХ у протеклој деценији.

Кључне речи: избори, предизборни контекст, национализам, демократија, политичке странке, Босна и Херцеговина.

Contents:

GLOBALIZATION

Dusan I. Bijelic: Globalization and Resistances

Miroslav Pecujlic: Planetary Centaur: Two Faces of Globalization

Zoran Vidojevic: Globalization of Democracy and Democratization of Globalization

Vladimir Vuletic: Globalization - Process and/or Project

Predrag Krstic: Think Global - Act Antiglobalist?

Selected bibliography on Globalism and Antiglobalism

T R A N S L A T I O N S

Jürgen Habermas: European Nation-State under the Pressure of Globalization

Jean Baudrillard: The Spirit of Terrorism

Tony Judt: Its Own Worst Enemy

E S S A Y S

Danilo Vukovic: Is Bosnia Possible?

Krstan Malesevic: Bosnian And Hercegovinian Elections 2000 - Painful Road to Democracy

HERITAGE

Mihailo Ilic: Principledness in Politics

POLEMICS

Vera Vratusa: Interpretations of Globalization and Interests of Social Actors - Verification of hypothesis

Miodrag Jovanovic: On a Possible Application of Principles of the Policy to Legally Overcome the Past

REVIEWS

Bozo Stojanovic, Limits of Market Fundamentalism

Emil Beka, Towards a World Risk Society

Zoran Milutinovic, On Neo-liberalism as an Ideology

Vladimir Markovic, Defense and the Last Days of a Civilization

Ivan Milenkovic, Postmodern Empire

Borislav Ristic, Legacy of Betrayed Love

Darko Draskovic, Psychoanalytical Re-politicization of Marxism

Djuro Susnjic, The Acheivements of October 5

Summaries:

Dusan I. Bijelic

GLOBALIZATION AND RESISTANCES

Globalization is a process of external proliferation which necessarily involves resistance by a colonial periphery to a center. This global scheme of power has its roots in a European history of rationality and its disciplinary mechanisms. Particularly during Counter-Reformation Christianity's negation of the body and its accompanying Galilean mathematization of Lebenswelt, splintered the unity of an antique subjectivity and made the body an object of disciplinary power. Thus today's globalization should be seen not only as an extraneous systemic process, independent of the history of modern subjectivity, but also as an external continuation of the same history.

Key words: Globalization, Post-colonialism, Foucault, Rationality, Bodily Pleasure

Miroslav Peculjic

PLANETARY CENTAUR: TWO FACES OF GLOBALIZATION

The initial point of the debate is presented in an attempt to deliberate and define globalization in a more complex way. In one of its dimensions globalization is objective planetary process - of technological and computing revolution, of global economy creation, of geo-culture generation - which altogether leads to closer correlation of societies, their interdependency and to creation of world system. The other dimension is epitomized in the form globalization assumes, namely, its democratic and authoritarian character. Utterly contradictory, neo-liberal formulae of globalization of economy leads to accelerated rhythm of globalization, creation of marvelous economy abundance, but to the deeper gap between worlds and malign globalization of poverty as well. Generation of cosmopolitan culture is followed by explosive conflicts of ethnic groups and civilizations. However, the alternative to authoritarian globalization does not represent anti-global fundamentalism, cultural and political, nor isolation which is a path to ghetto society. Adaptation of local societies to global order is the imperative of an epoch, but, democratization of the global order is what is of the utmost importance.

Key words: globalization, neo-liberalism, sovereignty, democracy, economy, poverty,

Zoran Vidojevic

GLOBALIZATION OF DEMOCRACY AND DEMOCRATIZATION OF GLOBALIZATION

Democracy as a procedure is expanding in many regions previously subjected to "soft" and "hard" authoritarian regimes - but that fact alone is not enough for the conclusion that democracy will prevail on the world scale. Democratization of political regimes is just one of many political tendencies on the global level and it doesn't follow the logic of technology globalization. Technological growth can provide the basis for democratic, authoritarian, and totalitarian regimes. Political modernization in the long run is not possible without modernization of technology and economy, but it does not mean that the latter necessarily derives from the former.

Key words: Democracy, Globalization, Transition, Modernization

Vladimir Vuletic GLOBALIZATION - PROCESS AND/OR PROJECT

In this text we are presenting the key arguments for two contrary thesis about question of meaning of globalization. In the first part of article we are presenting views of authors which globalization see like irreversible historical process, in the second part of text we are presenting attitudes of authors which globalization see like political project of agents of neoliberal ideology. In the third part of article we are given our point of view that globalization means growing multidimensional and contradictory process which exist in the same time and place with process of declining of regime of national states.

Key words: Globalization, Process, Project

Predrag Krstic

THINK GLOBALLY - ACT ANTI-GLOBALLY

This text tries to point out certain features of status, importance and perspective of the anti-global movement. Problematic in its self-determination, it gives a profile of itself in a recognizable way only negatively, theoretically directing itself against the ideology of political and economy neo-liberalism, and practically against manifestations of corporative capitalism. As a 'movement of the movement', it manages, within itself, to gather so far irreconcilable movements, joined by these common enemies. And, just like in all the similar cases, positive features and indications to real social alternative (still) remain on the level of proclamation. It is obvious that only the anti-global projection of social ideals will be articulated on trail of some of its most frequent pro-slogans: global justice, solidarity, local control, federal interaction, free exchange, etc. No- or New-global movement has in a convincing way questioned the ruling, and it seemed, unquestionable social paradigm of society which is coordinated with unlimited free market, proving that it (paradigm) certainly is neither inevitable nor the only 'real' one, and not deprived of the inconsistency and deficiency as well.

Key words: social movements, globalization, neo-liberalism, corporativism, anti-globalism, solidarity, social justice

Danilo Vukovic

IS BOSNIA POSSIBLE? (STATE, IDENTITY AND DEMOCRATIZATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA TODAY)

The author analyses the political situation in BH after the recent wars. He believes that the dominant political issue is the national question, and that the biggest problems derive from the different views of the three major ethnical groups (Bosniaks, Serbs and Croats) on the key issues of statehood - state constitution, the most important functions and institutions of the state. Since the same troubles plagued both the SFRJ and Bosnia and Herzegovina, the author draws a historical parallel discussing the issues of political representation, national question, multiethnicity, transnational cooperation and protectorate. The conclusion is that since all solutions implemented in the former Yugoslavia have failed, they must also fail in the case of BH. The author sees the necessary, thus far non-existent, assumption for the successful resolution of the present situation in the building of an efficient and legitimate democratic state, which would be experienced by the population as one expressing their interests and providing them with a sense of security.

Key words: Nation, State, Divisions, Dayton Peace Agreement, Institutions, Protectorate

Krstan Malesevic

BOSNIAN AND HERZEGOVINIAN ELECTIONS 2000 - PAINFUL ROAD TO DEMOCRACY

Abstract: This paper provides an analysis of main sociological and political features of the elections in Bosnia and Herzegovina in 2000. These elections, held on 11 November 2000 and co-ordinated by the OSCE, were the third after the war and fourth democratic multiparty elections after the fall of communism. The author analyses the pre-election context ("electoral geography"), presents election results, and interprets their meaning and significance for the

process of stabilization of the Bosnian and Herzegovinian state and the democratization of its society. These results are also compared with those of the previous general elections, organized in Bosnia in the last decade.

Key words: elections, pre-election context, nationalism, democracy, political parties, Bosnia and Herzegovina